

İLKÖĞRETİM İKİNCİ KADEME OKULLARINDAKİ MÜZİK DERSLERİNDE YAPILAN DÜZENLİ ÇALGI VE SES EĞİTİMİ UYGULAMALARININ ÖĞRENCİLER ÜZERİNDEKİ ETKİSİ*

Şafak TUNALIOĞLU**

ÖZET

Bu araştırma, ilköğretim ikinci kademe sınıflarında gerçekleştirilen müzik derslerinde uygulanan düzenli çalgı ve ses eğitimi uygulamalarının, öğrencinin, müziksel bilgi, müziksel tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı düzeyleri üzerindeki etkilerini ortaya koyma amacı doğrultusunda gerçekleştirilmiştir. Düzenli ses ve çalgı eğitimi yönteminden hangisinin, adı geçen bağımlı değişkenler yönünden öğrenci üzerinde daha olumlu etki yaptığı, saptanmaya çalışılmıştır.

Bu amaç doğrultusunda, araştırmada deneysel yöntem kullanılmıştır. Deney için, biri deney, biri kontrol grubu olmak üzere, iki sekizinci sınıf belirlenmiştir. Deney öncesinde, her iki gruba, araştırmacı tarafından geliştirilen “Müziksel Bilgi Testi”, “Müziğe İlişkin Tutum Ölçer”, “Müzik Yaşantısına Yönelik Anket” ve Wifam Benlik Saygısı Testi” uygulanarak, her iki grubun, bağımlı değişkenler yönünden giriş düzeyleri belirlenmiştir. Daha sonra, sekiz ay süresince, deney grubuna düzenli çalgı eğitimine dayalı müzik öğretimi, kontrol grubuna ise, düzenli ses eğitimine dayalı müzik öğretimi uygulanmıştır. Deney süreci sonunda, girişte uygulanan testler öğrenciye tekrar uygulanarak bağımlı değişkenler yönünden öğrencinin son düzeyi belirlenmiş ve deney süreci tamamlanmıştır.

Deney öncesi yapılan ön test ve deney sonrasında yapılan son testlerden elde edilen sonuçlar doğrultusunda, müziksel bilgi, müziksel tutum, ve müzik yaşantısı değişkenleri yönünden, düzenli çalgı eğitimine dayalı müzik öğretimi yönteminin, düzenli ses eğitimine dayalı müzik öğretimi yöntemine göre, öğrenci üzerinde, çok daha üst boyutta olumlu etki yaptığı ve müziksel bilgi, tutum ve müzik yaşantısı düzeyleri yönünden, öğrenciyi, eğitim

---

* Bu makale; “İlköğretim Okullarının İkinci Kademe (6. 7. 8.) Sınıflarında Okutulan Müzik Derslerinde Yapılan Düzenli Çalgı ve Ses Eğitimi Uygulamalarının, Öğrencilerin Müziğe İlişkin Bilişsel, Duyuşsal, Psikomotor Davranışları, Müzik Yaşantısı ve Benlik Saygısı Üzerindeki Etkisi” konulu doktora tezine dayanılarak hazırlanmıştır.

** Dr., Türkan Sabancı Görme Engelliler İlköğretim Okulu Müzik Öğretmeni

programlarında belirlenen hedeflere daha çok yaklaştırdığı görülmüştür. Bunun yanında, benlik saygısı düzeyi yönünden, her iki öğretim yöntemi de, öğrenci üzerinde olumlu bir etki yapmamıştır.

Sonuç olarak, çalgı eğitimine dayalı müzik öğretim yönteminin, ilköğretim ikinci kademe sınıflarında gerçekleştirilen müzik eğitimi uygulamalarının daha etkili gerçekleştirilebilmesi için, en uygun öğretim yöntemi olduğu sonucuna varılmıştır.

Anahtar sözcükler: Müzik eğitimi, çalgı eğitimi, ses eğitimi

THE INFLUENCES OF REGULAR MUSICAL INSTRUMENT AND VOCAL EDUCATION PRACTICES IN MUSIC COURSES INSTRUCTED IN SECOND GRADE OF PRIMARY SCHOOLS ON STUDENTS

SUMMARY

This study was performed for the purpose of demonstrating the influences of regular musical instrument and vocal education practices in music courses instructed in second grade classes of primary schools on cognitive, sensorial and psychomotor behaviors, musical lives and self-respect of students relating to music. It was aimed to identify which of regular vocal and musical instrument education methods have more favorable effects on the students as to aforementioned dependent variables.

With this regard, an experimental method was followed in the study. Two eighth classes, one for experiment group and the other for control group were designated for the experiment. Prior to the experiment, both groups were given Musical Knowledge Test, Attitude Meter Relating to Music, Questionnaire Relating to Musical Life and Wifam Self-Respect Test to quantify introduction levels of both groups as to dependant variables. Then experiment group has been applied regular musical instrument education while control group has been applied musical instruction based on regular vocal education for eight months. At the end of experimental period, students were given the tests applied in introduction and final level of student was found as to dependant variables and testing period was completed.

In accordance with the results obtained from preliminary test prior to experiment and final tests after experiment, it was found that musical instruction method based on regular musical instrument education had a much more favorable influence on students than musical instruction method based on regular vocal education as to musical knowledge, musical attitude and musical life and enabled students get closer to the goals specified in education programs as to musical knowledge, attitude and musical life levels. Besides, neither instruction method had

favorable effects on the student with regard to self-respect levels.

Consequently, it was deduced that musical instruction method based on musical instrument education is the most favorable instruction method to realize more effectively the musical education practices realized in primary school second grade classes.

Key words: Music education, musical instrument education, vocal education

Eğitim, insanlığın varoluşundan bu yana devam eden bir etkinlik alanıdır. Çünkü her insan, doğduğu andan itibaren sosyal ve fiziksel bir çevrenin içinde yaşar ve bu çevreye uyum sağlamak zorunda kalır. Her insan, yaşadığı topluma uyum sağlayabilmek için, çevresiyle etkileşime girer ve bu etkileşim esnasında, çeşitli beceriler kazanır (Dayı 2002).

En yaygın ve yalın tanımıyla eğitim; bireyin davranışlarında, kendi yaşantısı yoluyla ve kasıtlı olarak istedik değişim meydana getirme sürecidir (Ertürk 1972). Eğitim uygulamaları, ilk insanın sahip olduğu bilgi, beceri ve davranışları, kendinden sonraki kuşaklara aktarmasıyla başlar. O zamandan günümüze eğitim, bilgi, beceri, davranış aktarma ve kazandırma etkinlikleri olarak süregelmiştir

Çeşitli bilim dallarında yapılan çalışmaların getirdiği yoğun bilgi üretimi, o bilim dalının alt konularına yönelik uzmanlaşmayı da beraberinde getirmektedir. Çünkü, elde edilen bilginin fazlalığı, o alt konunun ayrı bir uzmanlık alanı olarak varolması ve üzerinde çalışılmasını gerekli kılar. Bu durumu, eğitim biliminde de görmek mümkündür. Müzik eğitimi, yukarıda sözünü ettiğimiz uzmanlaşma sonucunda oluşan eğitim alanlarından biridir. Diğer tüm eğitim dallarında olduğu gibi müzik eğitiminde de amaç; müzik eğitim programları çerçevesinde, belirlenen hedefler doğrultusunda, bireye duyuş, biliş ve beceriye yönelik davranışlar kazandırmak veya değiştirmektir. Bu açıklamalardan sonra Müzik Eğitimi kavramını: Bireye, kendi yaşantısı yoluyla, amaçlı olarak, belirli müziksel davranışlar kazandırma, bireyin müziksel davranışlarını kendi yaşantısı yoluyla değiştirme, dönüştürme, geliştirme ve yetkinleştirme sürecidir şeklinde tanımlamak mümkündür (Uçan 1999). Bir başka deyişle Eğitim; insan yetiştirme sanatı olduğuna göre, müzik eğitimi de, insanı müzik yönünden yetiştirme, geliştirme anlamındadır (Hesapçioğlu 1997).

Müzik eğitiminde, kazandırılmak istenen bilgi, beceri ve davranışlar, başlıca iki yöntem kullanılarak öğrenciye aktarılır. Bunlar ses ve çalgı eğitimi yöntemleridir.

Ses eğitiminde aktarılmak istenen konu, bilgi, beceri veya davranış, öğrencinin sesini kullanan eğitim uygulamalarıyla kazandırılmaya çalışılır. Eğitim programının içerdiği hedeflere ulaşmada, insan sesi temel araç olarak kullanılır.

Çalgı eğitimi ise: “Bir veya birden çok çalgının kullanılmasıyla genellikle bireysel, bazen de toplu olarak çoğunlukla planlı, programlı ve yöntemli yapılan, bireye, eğitim süreci içerisinde, müzik alanında çeşitli istendik davranışlar kazandırabilme amaçlı eğitim biçimidir (Uslu 1998).

Çalışmanın bağımsız değişkenleri olan ses ve çalgı eğitimi böylece tanımladıktan sonra, araştırmanın bağımlı değişkenleri olan “müziksel bilgi, tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı” üzerinde de kısaca durmak gerekmektedir.

Müziksel Biliş: Biliş, (cognition) terimi, dünyamızı öğrenmeyi ve anlamayı içeren zihinsel faaliyetler anlamına gelir. Yaklaşık olarak biliş kelimesi, düşünme ile eş anlamlıdır (Morgan 1984). Bilişsel yön kavramını da kısaca Zihinsel Öğrenmelerin baskın olduğu alan (Şengül 1997) şeklinde tanımlamak mümkündür. Müzik sanatı, ilk bakışta, duyguların ve psikomotor becerilerin ön planda olduğu bir sanat dalı olarak görülebilir. Ancak, gerek müziğin teorik yönü, gerekse müzik eğitiminde önemli yer tutan duyuşsal ve psikomotor becerilerin kazandırılması süreci, yoğun bir bilgi aktarımı gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Bu nedenle, müzik eğitiminde bilişsel öğrenme, sanılanın aksine önemli bir yer teşkil etmektedir.

Araştırmamız içerisinde geçen “Müziksel Biliş” kavramıyla; öğrenciye, müzik eğitiminde aktarılan, zihinsel faaliyetlere yönelik, tüm teorik ve uygulamalı bilgilerden söz edilmektedir.

Müziksel Tutum: Duygu, dış ya da iç çevreden gelen etkilerin, bireyde haz ya da elem türünden izlenimler yaratmasıdır (Başaran 1981). Bireyin, belli bir zaman süreci içerisinde, belli bir olgu, nesne veya kişiye yönelik yaşamış olduğu deneyimlerini sentezleyerek oluşturduğu yargı, inanç ve duygular; o nesne, kişi veya olguya karşı, kişinin temel tutumlarını oluşturur. Prof Dr Sulhi Dönmezer tutum kavramını şu şekilde nitelendirmektedir: Tutum, birbirine ilişkin inançların, nispeten sürekli bir organizasyonudur. Böylece kişi, eşyayı ve durumları nitelendirici, değerlendirici ve savunucu eylemlerde bulunur (Dönmezer 1976)

Müzik de, bireyin günlük yaşamda iç içe olduğu olgulardan bir tanesidir. Müziksel tutum; bireyin, müziğe yönelik duygu, düşünce ve yargılarının bir bütünüdür. Müziksel tutumu; “Bireyin, müzikle ilgili geçirdiği yaşantılardan edindiği tecrübelerini sentezleyerek oluşturduğu, müziğe yönelik duygu, düşünce ve yargılar” olarak tanımlamak mümkündür. Müzik eğitimi uygulamaları, öğrencinin, müziksel biliş düzeyinin yanında, müziksel tutum özelliklerinde de, uygulanan eğitim programının hedefleri doğrultusunda, değişiklikler yapmayı amaçlar. Araştırmamızda, çalgı ve ses eğitimi uygulamalarından hangisinin,

öğrencinin müziksel tutum düzeyini, müzik eğitimi programlarında yer alan hedeflere, daha yakın noktalara ulaştırdığı araştırılmıştır.

Müzik Yaşantısı: Müzik, günlük yaşantımızda geniş yer tutan bir olgudur. Dolayısıyla, her insanın, sahip olduğu müziksel tutumlara paralel olarak, müziğe karşı geliştirdiği birtakım davranış kalıpları bulunur. Bu davranış kalıpları, o bireyin, müzik yaşantısının genel şeklini çizmektedir. Müzik eğitimi uygulamaları, müziksel tutumların oluşmasında rol oynadıkları gibi, müzik yaşantısının genel şeklinin oluşmasında da, önemli rol oynar. Yapılan müzik eğitimi uygulamalarıyla öğrenciye, eğitim programlarında hedeflenen olumlu müziksel davranışlar kazandırılmaya çalışılır. Bu da, öğrencinin müzik yaşantısını doğrudan etkiler. Araştırmamızda, öğrencinin müzik yaşantısı üzerinde, çalgı ve ses eğitimi uygulamalarından hangisinin, daha olumlu sonuçlar ortaya çıkardığı, belirlenmeye çalışılmıştır.

Benlik Saygısı: Benlik saygısı, bireyin, ne olduğu ile ne olmak istediği arasındaki farka ilişkin duygularını gösterir. Benlik saygısı, insanların birer birey olarak, değerleri konusunda ulaştıkları kanıdır. Kendi benlik kavramını beğenmesi, onaylaması ve kendinden hoşnut olmasıdır (Yavuzer 2003). Araştırmamızda kullanılan benlik saygısı kavramıyla da, ifade edilmek istenen budur. Çalışma içerisinde, gerçekleştirilen çalgı ve ses eğitim uygulamalarından hangisinin, öğrencinin, kendisiyle ilgili, benliğinde oluşturduğu olumlu yargı ve değerlendirmeler üzerinde, daha pozitif etki yaptığı belirlenmeye çalışılmıştır.

Çalışmanın bağımlı değişkenlerini böylece birer paragrafla tanımladıktan sonra, problem durumu ve araştırmanın amaçlarına geçecek olursak.

Müzik eğitimi uygulamalarında, öğrenci üzerinde, müziksel bilgi, tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı gibi yönlerde planlanmış değişiklikleri gerçekleştirmek için, bir takım müzik öğretim yöntemlerine başvurulmaktadır. Bu yöntemler yardımıyla, hedeflenen davranış değişikliklerinin, birey üzerinde, en etkin şekilde gerçekleştirilmesi amaçlanmaktadır. Müzik eğitiminde kullanılan öğretim yöntemlerinden iki tanesi, çalgı ve ses eğitimi destekli müzik öğretim uygulamalarıdır. Bu yöntemler, araştırmamızın da temel bağımsız değişkenlerini oluşturmaktadır.

Bu alanda yapılan bilimsel araştırmalar, ülkemizde uygulanan müzik eğitiminin, öğrenci üzerinde, istenen davranış değişikliklerini meydana getirmediği sonucunu ortaya çıkarmaktadır.

Bunun sonucunda, müziksel bilgi düzeyi son derece düşük olan, müziksel yaşantı profili ve müziksel tutumları müzik eğitimi görmemiş insanlardan pek farklı olmayan bireyler

topluma kazandırılmaktadır. İlköğretim boyunca müzik eğitimi gören öğrenci, müziği etkin olarak yaşantısına katamamakta, müziği sadece bir eğlence aracı olarak görmektedir. Denilebilir ki, öğrenciye sekiz yıl boyunca verilen zorunlu müzik eğitimi, tamamen boşa gitmekte ve öğrenci üzerinde hiçbir olumlu etki yapmamaktadır.

Bu durumun nedenlerinin araştırılması, ülkemiz genç neslinin, sanatsal yönden doğru şekilde eğitilmesinin sağlanması açısından, büyük önem taşımaktadır. Araştırmamız, bu amaç doğrultusunda gerçekleştirilmiştir.

Eğitim uygulamalarında, mevcut hedeflere ulaşabilmek, öğrencide istenen bilişsel, duyuşsal ve psikomotor davranış değişikliklerini gerçekleştirebilmek amacı doğrultusunda, kullanılan müzik öğretim yöntemlerinin doğru seçilmesi, büyük önem taşımaktadır.

Araştırmada, müzik eğitimi uygulamalarında kullanılan düzenli çalgı ve ses eğitimi yöntemlerinden hangisinin, müziksel bilgi, tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı değişkenleri yönünden, öğrenci üzerinde, daha olumlu sonuçlar elde ettiği sınamaya çalışılmıştır. Bu doğrultuda, çalışmanın hipotezi aşağıdaki şekilde oluşturulmuştur

“Çalgı eğitimine dayalı müzik öğretimi uygulamaları, ses eğitimine dayalı müzik öğretimi uygulamalarına göre, öğrenci üzerinde daha çok gelişim sağlanmasına yol açmakta ve öğrenciyi, eğitim programlarında belirlenen müziksel bilgi, tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı değişkenleri yönünden belirlenen hedeflere daha çok yaklaştırmaktadır “

YÖNTEM

Bu araştırmada, ilköğretim ikinci kademe okullarındaki müzik derslerinde uygulanan düzenli ses ve çalgı eğitimi uygulamalarının, öğrencinin, müziksel bilgisi, tutumu, müzik yaşantısı ve benlik saygısı düzeyleri üzerindeki etkilerinin, ne boyutta olduğu belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırma, ses ve çalgı eğitimi uygulamalarının etkilerini, neden sonuç ilişkisini belirleme amacı doğrultusunda ele almaktadır. Bunun yanında, ulaşılan veriler, araştırmacının oluşturduğu deney ortamında uygun ölçme araçları kullanılarak ve araştırmacının gözlemleri sonucunda elde edilmiştir. Bu özellikleri ile araştırma, deneysel model içerisine girmektedir.

Araştırma “öntest sontest gruplu kontrol model” çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. “Öntest – sontest kontrol gruplu modelde, yansız atama ile oluşturulmuş iki grup bulunur. Bunlardan biri deney, öteki kontrol grubu olarak kullanılır. Her iki grupta da deney öncesi ve deney sonrası ölçmeler yapılır. Modelin simgesel görünümü (deseni) aşağıdaki gibidir (Karasar1994)

G1	R	O ₁₁	X	O ₁₂
G2	R	O ₂₁		O ₂₂

Burada “G1” ve “G2” deney ve kontrol gruplarını, “R” grupların oluşturulmasındaki yansızlık ilkesini, “X” bağımsız değişken düzeyini, “O” yapılan ölçümleri temsil etmektedir.

Örnekleme

Yapılan bu araştırma deneysel bir nitelik taşıdığı için, çalışma grubunun belirlenmesi aşamasında, çok fazla sayıda deneye gerek yoktur. Bu nedenle, sadece bir okulun belirlenmesi ve grubun bu okuldan oluşturulması, yeterli olmuştur. Belirlenen okulda bulunan iki sekizinci sınıf grubu, deneysel çalışmanın gerçekleştirileceği deney ve kontrol grupları olarak seçilmiştir. Deneysel çalışmanın doğru gerçekleştirilebilmesi için, bu iki sekizinci sınıfın, her yönden birbiriyle eşit özelliklere sahip iki grup olması gerekmektedir. Yapılan ön testler sonucunda, deney ve kontrol gruplarının, araştırmanın bağımlı değişkenleri açısından birbirine eşit hale getirilmesi sağlanmıştır.

Veri Toplama Araçları

Bu araştırmada, dört ölçme aracı kullanılmıştır bunlar: 1. Öğrencinin müziksel bilgi düzeyini ölçmeye yönelik olarak hazırlanan “Müziksel Bilgi Testi” 2. Öğrencinin müziksel tutum düzeyini ölçmeye yönelik olarak hazırlanan “Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği”, 3. Öğrencinin müzik yaşantısının şeklini belirlemek amacıyla hazırlanan “Müziksel Yaşantı Anketi” 4. Öğrencinin benlik saygısı düzeyinin belirlenmesi için ise “Wifam Öz Güven Testi” olarak sıralanabilir. Bu ölçme araçları üzerinde kısaca duracak olursak;

Araştırmada kullanılmak üzere, çoktan seçmeli test sorularından oluşan, bir müziksel bilgi testi geliştirilmiştir. Test, 38 sorudan oluşmaktadır. Soruların cevapları, dört şıklı olarak hazırlanmıştır. Bilgi testinin genel kapsamının ve soruların belirlenmesinde, ilköğretim okulları ikinci kademe Müzik Dersi Eğitim Programı temel alınmıştır. Bilgi Testinde, müzik dersinin bilişsel hedefleri doğrultusunda, öğrenme sürecinin temel aşamaları olan algılama, kavrama, uygulama, analiz, sentez ve değerlendirme hedeflerine ulaşıp ulaşılmadığını belirlemek üzere, bu öğrenme aşamalarını hedef alan test soruları oluşturulmuştur.

Araştırmada, öğrencilerin müziksel tutum düzeyini ölçmek amacıyla oluşturulan tutum ölçeği, dört basamaklı sistem doğrultusunda hazırlanmıştır. Test 15’i olumlu 40’ı olumsuz uçlu toplam 55 maddeden oluşmaktadır. Her maddede öğrenciye, müziksel tutumlara yönelik bir eylem, fikir, düşünce veya duygu cümlesi verilmiş ve öğrenciden, bu cümleye ne derecede katıldığını belirtmesi istenmiştir.

Müzik Yaşantısı Anketi, öğrencinin müziksel yaşantı şeklinin ortaya konması amacıyla hazırlanmıştır. Anketin oluşturulması çalışmalarında ilk olarak, müziksel yaşantıyı belirleyen günlük etkinliklerin neler olduğunun bir listesi çıkarılmıştır. Anketteki sorular,

belirlenen bu liste doğrultusunda oluşturulmuştur. Yapılan listede, öğrencinin müzik yaşantısı içerisinde uygulayabileceği olası tüm müziksel davranışlarına tam olarak yer verilmesine ve eksik yön bırakılmamasına, büyük önem verilmiştir.

(Kendim Hakkında Düşüncelerim) diye de adlandırılan benlik saygısı testi, öğrencilerin kendilerine (özüne) ilişkin düşünce duygu ve tutumlarını değerlendirmeyi amaçlar (Soner 1995) Wifam Öz Güven Testi, seksen maddeden oluşmaktadır. Bu maddelerin her biri, öğrencinin öz güveniyle ilgili bir cümleyi dile getirmekte ve bu cümleye öğrencinin katılıp katılmadığı sorulmaktadır. Benlik saygısı konusu, araştırmacının uzmanlık alanı dışında kaldığı için, tez çalışması içerisinde, bu konuya yönelik ölçme aracı geliştirilmemiş, varolan ölçme araçlarından bir tanesi araştırma için seçilmiştir.

Verilerin Çözümlemesi:

Bu aşamada, her değişkene ait deney ve kontrol gruplarından elde edilen ön ve son test sonuçları, ilişkili grup “t” testine tabi tutulmuştur. Bu test yardımıyla, uygulanan sekiz aylık eğitim sonucunda, deney ve kontrol gruplarının, araştırmanın bağımlı değişkenleri açısından, nasıl bir gelişme gösterdiği belirlenmeye çalışılmıştır. Bu işlem sonucunda, bağımlı değişkenlerin her birinden elde edilen gelişme dereceleri, birbirleriyle karşılaştırılarak, deney ve kontrol gruplarından hangisinin, bu bağımlı değişkenler açısından, daha fazla gelişme gösterdiği belirlenmiştir.

Bunun yanında, araştırmanın ele aldığı bağımlı değişkenler açısından, deney ve kontrol gruplarının vardıkları son düzeyi belirlemek amacı doğrultusunda, son test uygulamaları üzerinde ilişkisiz Grup “t” testi tekniği kullanılmış ve tek yönlü sınıma gerçekleştirilmiştir. Böylece, deney ve kontrol gruplarının, ele alınan değişken yönünden vardıkları son düzey belirlenmiş ve hangi grubun, deney sonunda daha yüksek düzeye ulaştığı saptanmıştır.

Sonuç olarak, araştırmada kullanılan ses ve çalgı eğitimi öğretim yöntemlerinden hangisinin, müzik eğitiminde, araştırmanın bağımlı değişkenleri olan müziksel bilgi, müziksel tutum, müzik yaşantısı ve benlik saygısı açısından, daha verimli sonuçlar ortaya koyduğu; genel değerlendirmede hangi öğretim yönteminin, öğrenciye daha yararlı olduğu ve müzik öğretim programındaki hedeflere öğrenciyi daha çok yaklaştırdığı, belirlenmeye çalışılmıştır.

BULGULAR

Bu makalenin konu aldığı araştırma, sosyal bilimler alanında gerçekleştirilen bir çalışma olmasına karşın, verilerin elde edilmesinde deneysel yöntem kullanılmıştır. Bu nedenle, ulaşılan ve bu bölümde aktarılacak olan sonuç ve yargılar, bilimsel açıdan kesinlik taşımaktadır.

Müziksel Bilgi Gelişimine Yönelik Bulgular

Bu bölümde amaç, deney öncesi ve sonrası yapılan bilgi testlerinden elde edilen sonuçlar yardımıyla, sekiz ay sonunda, hangi grubun müziksel bilgi yönünden daha fazla ilerleme gösterdiğini ortaya çıkarmaktır. Böylece, çalgı eğitimi ve ses eğitimi uygulamalarından hangisinin, öğrenciyi, müziksel bilgi yönünden, daha üst düzeylere taşıdığı sorusuna cevap bulunmuş olacaktır.

Tablo 1: Deney Grubu Ön-Son Test Müziksel Bilgi Testi Ortalamaları İçin Yapılan İlişkili Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	Std. Hata	ss	r	p	“t” testi sonuçları		
							sd	t	p
Bilgi deney 1	25	6.6800	.6946	3.4728					
Bilgi deney 2	25	23.8400	1.1686	5.8429	.804	p<.01	24	3.303	p<0.01

Deney grubunun Müzik Bilgi Testi ön-son test sonuçlarına göre yapılan ilişkili grup “t” testinde, istatistiksel açıdan ,01 düzeyinde anlamlı bir sonuç bulunmuştur. Deney grubunun müzik bilgi puanları, son test lehine anlamlı düzeyde artış göstermiştir. Bu sonuç, uygulanan çalgı eğitimi öğretim yönteminin, öğrenci üzerinde olumlu bir etki yaptığını ortaya koymaktadır.

Tablo 2: Kontrol Grubu Ön-Son Test Müziksel Bilgi Testi Ortalamaları İçin Yapılan İlişkili Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	ss	sh	r	p	“t” testi sonuçları		
							sd	t	p
Bilgi kontrol 1	25	6.8800	5,8546	1,1709	,948	p<.01	24	10.211	P<0.01

Bilgi kontrol 2	25	10.7600	5.1984	1,0397
-----------------	----	---------	--------	--------

Elde edilen “t” değeri 10,211 olup, istatistiksel açıdan ,01 düzeyinde anlamlıdır. Son test müzik puan ortalaması, ntest müzik bilgi puan ortalamasından anlamlı derecede daha yüksektir. Bu sonuç, uygulanan ses eğitimi ğretim yönteminin de, müziksel bilgi yönünden, ğrenci üzerinde olumlu bir etki yaptığını göstermektedir. Ancak, her iki grubun birinci ve ikinci uygulama aritmetik ortalamaları arasındaki farka bakıldığında, deney grubunun, daha yüksek boyutta bilgi gelişimi sağladığını görülmektedir.

Tablo 3: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Müziksel Bilgi Ortalamaları İçin Yapılan İlişkisiz Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	ss	“t” testi sonuçları		
				sd	t	p
Deney grubu	25	23.8400	5.8429	48	8.362	p<0.01
Kontrol grubu	25	10.7600	5.1984			

Deney ve kontrol gruplarının son test müziksel bilgi puanı ortalamaları için yapılan ilişkisiz grup “t” testinde, istatistiksel açıdan ,01 düzeyinde anlamlı bir sonuç elde edilmiştir. Bu anlamlı farklılık, deney grubu lehine gerçekleşmiştir. Deney grubunun son test müziksel bilgi puan ortalaması, kontrol grubunununkinden anlamlı derecede daha yüksektir. Bu sonuç, müzik eğitiminde kullanılan çalgı eğitimi yönteminin, öğrenciyi, müziksel bilgi düzeyi yönünden, ses eğitimine göre daha st seviyelere taşıdığı; çalgı öğrenmenin, müziksel bilgi yönünden öğrenciyi, daha çok zenginleştirdiğini sonuçlarına ulaşmamızı sağlamaktadır.

Müziksel Tutum Gelişimine Yönelik Bulgular

Kısaca açıklamak gerekirse, bu bölümde amaç; sekiz aylık deney öncesi ve deney sonrasında deney ve kontrol gruplarına uygulanan Müziğe İlişkin Tutum lğinden elde edilen veriler aracılığıyla, her iki grubun, müziksel tutum gelişimlerini incelemek, karşılaştırmak ve hangi grubunun, müziksel tutum yönünden daha fazla gelişim sağladığını saptamaktır. Böylece, müziksel tutum gelişimi yönünden, çalgı eğitiminin mi yoksa ses eğitiminin mi daha yararlı eğitim uygulaması olduğunun saptanması amaçlanmaktadır.

Tablo 4: Deney Grubu Ön-son Test Müziksel Tutum Ölçeği Ortalamaları İçin Yapılan İlişkili Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	sh	ss	r	p	“t” testi sonuçları		
							sd	t	p
Tutum deney 1	25	83.7200	4,9185	24.5925					
Tutum deney 2	25	138.5600	1,4225	7.1127	.833	p<,01	24	4.371	P<0.01

Deney grubunun Müziğe İlişkin Tutum Ölçeği ön-son test sonuçlarına göre yapılan ilişkili grup “t” testinde, istatistiksel açıdan, 01 düzeyinde anlamlı bir sonuç bulunmuştur. Deney grubunun müziksel tutum puanları, son test lehine anlamlı düzeyde artış göstermiştir. Bu sonuç, uygulanan çalgı eğitimi öğretim yönteminin, müziksel tutum yönünden öğrenci üzerinde olumlu bir etki yaptığını ortaya koymaktadır.

Tablo 5: Kontrol Grubu Ön-son Test Müziksel Tutum Ölçeği Ortalamaları İçin Yapılan İlişkili Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	sh	ss	r	p	“t” testi sonuçları		
							sd	t	p
Tutum kontrol 1	25	79,6000	3,8026	19,0132					
Tutum kontrol 2	25	80,8800	2,8521	14,2604	,926	p<,01	24	,808	p>0,05

Tablo 5’te kontrol grubu Müziğe İlişkin Tutum Ölçer ön-son test puanları için yapılan ilişkili grup “t” testi sonuçları yer almıştır. Elde edilen “t” değeri -,808 olup, istatistiksel açıdan anlamlı değildir. Son test müziksel tutum puan ortalaması, öntest puan ortalamasından anlamlı derecede bir farklılık göstermemektedir. Bu sonuç, uygulanan ses eğitimi öğretim yönteminin, müziksel tutum düzeyi yönünden, öğrenci üzerinde olumlu bir etki yapmadığını göstermektedir.

Tablo 6: Deney ve Kontrol Gruplarının Son Test Müziksel Tutum Ortalamaları İçin Yapılan İlişkisiz Grup “t” Testi Sonuçları

	N	Aritmetik ort.	sh	ss	“t” testi sonuçları		
					sd	t	p
Deney grubu	25	138,5600	1,4225	7,1127	48	18,098	P<,01
Kontrol grubu	25	80,8800	2,8521	14,2604			

Yukarıdaki tabloda da, önceki ilişkili grup “t” testi sonuçlarını doğrular sonuçları görmek mümkündür. Uygulanan ilişkisiz grup “t” testi verileri bize, ikinci uygulama sonucunda, çalgı eğitimi gören deney grubunun, ses eğitim gören kontrol grubuna göre, müziksel tutum yönünden, çok daha fazla gelişim gösterdiği sonucunu vermektedir.

Benlik Saygısı Gelişimine Yönelik Elde Edilen Bulgular

Yapılan ilişkili ve ilişkisiz grup “t” testleri bize, ne deney ne de kontrol grubunun, gerçekleştirilen sekiz aylık deney süreci sonucunda, benlik saygısı yönünden bir gelişme sağlamadığını göstermektedir. Bu durum, müzik öğretiminde uygulanan ses ve çalgı eğitimi yöntemlerinin her ikisinin de, öğrencinin benlik saygısı yönünden, öğrenci üzerinde etkisi olan yöntemler olmadığı sonucuna ulaşmamızı sağlamaktadır.

Müzik Yaşantısı Gelişimine Yönelik Bulgular

Anketin ilk beş sorusunda, günlük yaşantı içerisinde gerçekleştirilen müziksel etkinliklere yönelik sorular yer almaktadır.

Tablo 7: Deney ve Kontrol Gruplarında Müzik Dinleme Düzeyi Değişkeninin Yüzdelerik Dağılımı

Ara sıra Müzik Dinlerim	Deney grubu	Kontrol grubu	Toplam
Her zaman	%48	%44	%46
Toplam	%100	%100	%100
Hiç Bir Zaman	%12	%0	%6

Kontrol grubunun, birinci ve ikinci uygulama arasında, müzik dinleme oranı yönünden pek bir değişiklik göstermemesine karşın, deney grubunda önemli bir gelişme olduğu görülmektedir. Deney grubundaki öğrencilerin %80 gibi büyük bir kısmının, soruyu ikinci uygulamada “her zaman” olarak yanıtlaması, bu gelişmenin en önemli göstergesidir.

Tablo 8: Deney ve Kontrol Gruplarında Müzik İle İlgili Kitap Okuma Alışkanlığı Değişkeninin Yüzelik Dağılımı

Müzik ile ilgili kitap okurum	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Hiç Bir Zaman	%68	%8	%40	%32	%54	%20
Ara sıra	%32	%72	%60	%64	%46	%68
Her zaman	%0	%20	%0	%4	%0	%12
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Deneyel süreç sonunda kontrol grubunun durağanlığı ve buna karşılık olarak deney grubunun gelişimi, burada açıkça görülmektedir. Örneğin soruyu hiçbir zaman olarak yanıtlayan deney grubu öğrencilerinin oranı, birinci uygulamada, kontrol grubunun %28 düzeyinde önündeyken, ikinci uygulama sonunda, %24 gerisinde kalmıştır. Benzer gelişim, ters yönlü olarak olumlu yanıtlarda da görülmektedir. Sonuç olarak, deney grubunun, müzikle ilgili kitap okuma yönünden, deneyel süreç sonunda, çok daha fazla gelişim gösterdiğini söylemek mümkündür.

Tablo 9: Deney ve Kontrol Gruplarında Bir Çalgı Çalma Alışkanlığı Değişkeninin Yüzelik Dağılımı

Bir çalgı çalmaya çalışırım	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Hiç Bir Zaman	%64	%4	%60	%68	%62	%36
Ara sıra	%32	%24	%36	%28	%34	%26
Her zaman	%4	%72	%4	%4	%4	%38
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Çalgı çalma alışkanlığı yönünden, deney ve kontrol grupları arasında, gelişim olarak %70'in üzerinde bir fark bulunmaktadır. Örneğin, birinci uygulamada soruya her iki grup da %4 oranında “her zaman” yanıtı verirken, ikinci uygulamada bu oran, kontrol grubunda aynı kalmış, oysa deney grubunda %72'ye yükselmiştir. Bu durum, deney grubunun gelişiminin,

çalğı çalma alışkanlığı yönünden, kontrol grubuna göre çok daha üst boyutlarda gerçekleştiğini göstermektedir.

Tablo 10: Deney ve Kontrol Gruplarında Ufak Besteler Yapma Değişkeninin Yüzelik Dağılımı

Ufak besteler yapmaya çalışırım	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son t	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Hiç bir zaman	%72	%12	%80	%88	%76	%50
Ara sıra	%28	%60	%20	%8	%24	%34
Her zaman	%0	%28	%0	%4	%0	%16
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

İki grup arasındaki gelişim farkı, net olarak anlaşılmaktadır. Örneğin, ilk uygulama sonunda, kontrol grubundaki hiçbir zaman ufak besteler yapmayanların oranı, deney grubuna göre %8 oranında fazlayken, bu oran ikinci uygulamada, %78'e yükselmiştir. Buna karşılık, "arasıra" ve "her zaman" ufak besteler yapan öğrenci oranlarında, ikinci uygulamada kontrol grubunda azalma görülürken, deney grubunda önemli artışlar gerçekleşmiştir. Bu oranlar, deney grubu öğrencilerinin, ufak beste yapma değişkeni açısından, çok daha fazla gelişme gösterdiğini ortaya koymaktadır

Tablo 11: Deney ve Kontrol Gruplarında Şarkı söyleme Alışkanlığı Değişkeninin Yüzelik Dağılımı

Şarkı söylemek	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Hiç Bir Zaman	%28	%8	%16	%12	%22	%10
Ara sıra	%64	%56	%72	%80	%68	%68
Her zaman	%8	%36	%12	%8	%10	%22
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Deney süreci öncesinde, her zaman şarkı söyleyen deney grubu öğrencilerinin oranı kontrol grubunun %4 gerisindeyken, deney sonrasında, kontrol grubunu %28 önüne geçmiştir. Bunun yanında, deney grubundaki hiçbir zaman şarkı söylemeyenlerin oranı, deney öncesinde kontrol grubunun %12 fazlasıyken, deney sonunda %4 gerisine düşmüştür. Bu Sonuçlar, şarkı

söyleme değişkeni yönünden, deney süreci sonunda, deney grubunun kontrol grubuna göre daha fazla gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır.

Tablo 12: Deney ve Kontrol Gruplarında Müzik dersini Sevme Değişkeninin Yüzdelerle Dağılımı

Müzik dersini seviyorum	Deney grubu		Kontrol grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Evet	%48,0	%92	%52,0	%40	%50,0	%66
Hayır	%52,0	%8	%48,0	%60	%50,0	%34
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100,0	%100

1. uygulama sonunda, kontrol grubundaki müzik dersini seven öğrenci oranı deney grubundan %4 daha fazla iken, ikinci uygulama sonunda, %52 oranında gerisinde kalmıştır. Yine ikinci uygulama sonunda, müzik dersini seven kontrol grubu öğrenci oranı, artma yerine azalma göstermiştir. Bu açıklamalar sonucunda, müzik dersini sevme yönünden, deney grubunun önemli boyutta bir gelişim gösterdiği, buna karşılık, kontrol grubunun ise, tam tersi bir gerileme içerisinde olduğu çıkarımları yapılmıştır.

Tablo 13: Deney ve Kontrol Grubu Öğrencilerinin Müzik Dersini Sevme Nedenleri Yüzdelerle Dağılımları

		Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
		Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Eğlendirmek	Evet	%50	%17	%31	%100	%40	%43
Müziği sevmek	Evet	%41	%51,6	%38,5	%40	%40	%49
Öğretmeni sevmek	Evet	%91	%48,4	%77	%10	%84	%37
Faydalı olmak	Evet	%91	%87	%92,3	%0	%92	%61
Toplam		%12	%23	%13	%10	%25	%33

“Müziği sevmek”, “dersin faydalı olduğuna inanmak” ve “öğretmeni sevmek” gibi araştırma tarafından müzik yaşantısının gelişimi için olumlu sayılan kriterlerde, deney grubunun, kontrol grubuna göre çok daha olumlu gelişme sağladığı bu tablodan çıkarılacak sonuçtur.

Tablo 14: Deney ve Kontrol Grupları Müzik Dersini Sevmeme Nedenleri Yüzdelerik Dağılımı

		Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
		Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Öğretmen sıkıcı	Evet	%92.4	%50	%66.4	%20	%80	%23.6
Şarkılar sıkıcı	Evet	%30.8	%50	%8.3	%86	%20	%82.6
Çalgıyı sevmiyorum	Evet	%92.4	%0	%74.7	%20	%84	%17.3
Öğrenilenler gereksiz	Evet	%61.	%50	%50	%72.6	%56	%70.8
Toplam		%13	%2	%12	%15	%25	%17

“Öğretilenlerin gereksiz olduğundan dolayı dersi sevmeme” değişkeni dışında, her iki gruba da, ikinci uygulama sonunda benzer yönde gelişme sağladığı görülmektedir. Bu durum, çalgı ve ses eğitimi yöntemlerinin, müzik dersini sevmeme nedenleri üzerinde benzer etki yaptığı sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

Tablo 15: Deney ve Kontrol Gruplarında Çalgı Çalma Değişkeninin Yüzdelerik Dağılımı

Çalgı çalma	Deney grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Evet	%16	%100	%24	%24	%20	%62
Hayır	%84	%0	%76	%76	%80	%38
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Yukarıda sunulan karşılaştırmalı tablo, çalgı çalma değişkeni açısından, deney ve kontrol gruplarının gelişme farkını çok net bir şekilde gözler önüne sermektedir. 1. uygulama sonunda %8 daha yüksek bir orana sahip olan kontrol grubu, ikinci uygulama sonunda,

herhangi bir gelişme göstermemiş ve deney grubunun %76 gerisinde kalmıştır.

Tablo 16: Deney ve Kontrol Gruplarının Okul Dışında Müzik Eğitimi Alma Değişkeni Yüzelik Dağılımı

Okul Dışında Müzik Eğitimi Alma	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Evet	4	28	0	4	2	16
Hayır	96	72	100	96	98,0	84
Toplam	100	100	100	100	100,0	100

Tablo, ders dışında müzik eğitim alma değişkeni yönünden, deney grubunun, daha fazla gelişme gösterdiğini çok açık bir şekilde gözler önüne sermektedir. İkinci uygulama sonunda, kontrol grubu %4 gelişme gösterirken, deney grubu %24 oranında gelişme göstermiştir. Bu oranlar sonucunda, müzik derslerinde kullanılan çalgı eğitimi yönteminin, ses eğitimi yöntemine göre, öğrenciyi, daha yüksek bir oranda, ders dışında fazladan müzik eğitimi almaya yönelttiği sonucuna varılmıştır.

Tablo 17: Deney ve Kontrol Gruplarında Evde Müzik Aleti Bulunma Değişkeninin Yüzelik Dağılımı

Evde müzik aleti bulunma	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Evet	%68	%100	%36	%36	%52	%68
Hayır	%32	%0	%64	%64	%48	%32
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Tablodan da anlaşıldığı gibi, deney ve kontrol grupları arasında, ikinci uygulama sonunda, evde çalgı bulundurma değişkeni yönünden, önemli bir gelişim farkı bulunmaktadır. 2. uygulama sonunda, evinde müzik çalgısı bulunduran deney grubu öğrenci oranı %32 artarken, kontrol grubu öğrencilerin oranında, herhangi bir değişiklik meydana gelmemiştir. Dolayısıyla, evde müzik çalgısı bulundurma yönünden, uygulanan çalgı eğitimi destekli müzik

öğretiminin, ses eğitimi destekli müzik öğretimine göre, öğrenci üzerinde daha olumlu bir etki yaptığı sonucuna varılmıştır .

Ankette, bundan sonraki bölümde, çocukların dinledikleri müzik türlerini belirtmeleri istenmiştir. Her müzik türü için, o tür eğer beğeniliyorsa evet beğenilmiyorsa hayır cevabı verilmiştir. Aşağıdaki tabloda, elde edilen sonuçlar aktarılmıştır.

Tablo 18: Deney ve Kontrol Grupları Dinlenen Müzik Türleri Yüzdeler Dağılımları

		Deney Grubu		Kontrol grubu		Toplam	
		Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Klasik müzik	Evet	%4	%52	%4	%8	%4	%30
Caz	Evet	%8	%40	%4	%0	%6	%20
Pop	Evet	%96	%96	%80	%88	%88	%92
TSM	Evet	%4	%8	%8	%20	%6	%14
THM	Evet	%8	%60	%20	%24	%14	%42
Arabesk	Evet	%16	%20	%20	%36	%18	%28

Araştırma içerisinde Klasik Müzik, Halk Müziği ve Jazz Müziği, dinlenilmesi durumunda, müzik yaşantısı üzerinde olumlu etki yapacak müzik türleri olarak kabul edilmiştir. Bu üç müzik türünde, deney grubu öğrencilerinin kontrol grubu öğrencilerine göre, ikinci uygulama sonunda çok büyük bir gelişme kaydettikleri görülmektedir. Bu gelişim, uygulanan çalgı eğitimi öğretim yönteminin, ses eğitimi yöntemine göre, dinlenen müzik türleri yönünden öğrenci üzerinde daha olumlu etki yaptığı sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır.

Tablo 19: Deney ve Kontrol Grupları Ön Son Test Konsere Gitme Yüzdeler Oranları

Klasik Müzik konserine giderim	Deney Grubu		Kontrol Grubu		Toplam	
	Ön test	Son test	Ön test	Son test	Ön test	Son test
Hiç Bir Zaman	%76	%32	%84	%76	%80	%54
Ara sıra	%16	%28	%16	%20	%16	%24
Her zaman	%8	%40	%0	%4	%4	%22
Toplam	%100	%100	%100	%100	%100	%100

Tablo bize, her iki grubunda da, konsere gitme değişkeni yönünde ikinci uygulama sonunda gelişim sağladığını, ancak, kontrol grubu gelişim düzeyinin, deney grubuna göre, çok küçük boyutlarda kaldığını göstermektedir. Dolayısıyla, öğrencinin Klasik Müzik konserlerine gitme yoğunluğu üzerinde, uygulanan çalgı eğitimine dayalı müzik öğretim yönteminin, ses eğitimine dayalı müzik öğretim yöntemine göre çok daha olumlu sonuçlar yarattığı sonucuna varılmıştır.

Müzik yaşantısına ilişkin anket içerisinde, toplam yirmi beş değişkene yönelik değerlendirme yapılmıştır. Deney ve kontrol gruplarının gelişim sağladıkları, aynı kaldıkları veya geriledikleri değişken sayılarını genel toplam olarak gösteren tablo aşağıda verilmiştir.

Tablo 20: Deney ve Kontrol Gruplarının Müzik Yaşantısına İlişkin Anket Değişkenleri Üzerinde Gösterdikleri Gelişimin Genel Dağılımı

Gruplar	Gelişme sağlanan değişken sayısı	Aynı düzeyde kalan değişken sayısı	Gerileyen değişken sayısı	Toplam değişken
---------	----------------------------------	------------------------------------	---------------------------	-----------------

	sayısı			
Deney grubu	19	4	2	25
Kontrol grubu	8	5	12	25

Müzik yaşantısına ilişkin anket üzerinde yapmış olduğumuz bu son genel değerlendirme, uygulanan sekiz aylık deney süreci sonunda, deney grubunun, kontrol grubuna göre, müzik yaşantısı yönünden, çok üst boyutta olumlu yönde gelişim gösterdiği sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır. Bu da, uygulanan çalgı eğitimi destekli müzik öğretim yönteminin, ses eğitimi destekli müzik öğretimine göre, müzik yaşantısı yönünden öğrenciyi çok daha olumlu yönde etkilediği ve müzik yaşantısının gelişimine, çalgı eğitiminin, ses eğitimine göre, daha olumlu katkılar sağladığını göstermiştir.

TARTIŞMA

Bulgular bölümünde aktardığımız sonuçlar doğrultusunda, çalgı eğitimi destekli müzik öğretimi gören deney grubunun, hem müziksel bilgi, hem müziksel tutum, hem de müzik yaşantısı değişkenleri yönünden, ses eğitimi destekli müzik öğretimi gören kontrol grubuna göre, çok daha üst boyutta olumlu gelişme gösterdiği görülmüştür. Benlik saygısı değişkeni yönünden ise, her iki grupta da herhangi bir olumlu gelişme saptanmamıştır. Bu durum, uygulanan çalgı eğitimi öğretim yönteminin, ses eğitimi öğretim yöntemine göre, öğrenciyi, müziksel bilgi, müziksel tutum ve müzik yaşantısı yönünden, çok daha yüksek boyutta olumlu etkilediği sonucuna ulaşmamızı sağlamıştır. Varılan bu sonuçlar, sözü edilen üç bağımlı değişken yönünden, araştırmanın genel hipotezini doğrular niteliktedir. Benlik saygısı bağımlı değişkeni açısından ise, araştırmanın genel hipotezini doğrular nitelikte olmayan sonuçlar elde edilmiştir.

Elde edilen bu sonuç, çalgı eğitimi destekli müzik öğretim yönteminin, müzik eğitimi programının içerisinde yer alan bilgi, tutum ve müzik yaşantısına yönelik hedeflere, öğrenciyi, ses eğitimi destekli müzik öğretim yöntemine göre, daha çok yaklaştırdığı yargısına ulaşmamızı sağlamıştır. Bu doğrultuda, müzik eğitiminde çalgı eğitimi, gerçekleştirilen müzik öğretiminin daha etkili ve daha verimli olması amacıyla, uygulanması gereken en etkili öğretim yöntemi olarak belirlenmiştir.

Çalışmanın problemine ve alt problemlerine ilişkin sonuçlar bu şekilde aktarıldıktan sonra, son olarak, konuya yönelik olarak araştırmacının okuyucuya aktarmak istediği öneriler üzerinde durulacaktır.

Araştırma sonuçları göstermiştir ki, uygulanan düzenli çalgı eğitimi destekli müzik öğretim yöntemi, öğrenciyi, müziksel bilgi, tutum, ve müzik yaşantısı değişkenleri yönünden, ses eğitimi destekli müzik öğretim yöntemine göre, çok daha üst boyutta olumlu etkilemektedir. Bu nedenle, özellikle ilköğretim ikinci kademe sınıflarında gerçekleştirilen müzik eğitimi uygulamalarında, çalgı eğitimine ağırlık verilmesi gerekmektedir.

Bilindiği gibi, ilköğretim ikinci kademe öğrencileri, bu dönemde mutasyon dönemini yaşamaktadır. Mutasyon döneminin, özellikle erkek öğrenciler üzerinde, önemli etkileri bulunmaktadır. Geçirdikleri önemli ses değişiminden ötürü erkek öğrencilerin çoğunluğu, bu dönemde seslerini düzgün kullanamamaktadırlar. Bu nedenle, özellikle erkek öğrenciler, ilköğretim ikinci kademe çalgı eğitimine yönlendirilmelidir.

Bunun yanında, müzik kulağı yetersiz olan öğrenciler, müzik derslerinde yapılan ses eğitim esnasında, söylenen şarkıda veya okunan solfej parçasında, doğru sesleri verememektedir. Sınıf içi öğrenci mevcudu ortalamasının 30 ile 40 arasında olduğu ülkemiz okullarında, bu öğrencilerle bireysel olarak ilgilenip dikkatli bir bireysel çalışmayla doğru sesleri verebilmelerini sağlamak, neredeyse imkansızdır. Araştırmacı, sözü edilen bu konuya yönelik olarak deneysel çalışma süreci içerisinde, pek çok örnek olay yaşamıştır. Bu durumda, güzel şarkı söyleme ve solfej yapma yetisini kazanamayan öğrenci, müzikten soğumaktadır.

Oysa müzik derslerinde uygulanan çalgı eğitimi destekli öğretim yöntemiyle, müziğe hiç yeteneği olmayan öğrencilere bile, belli düzeyde çalgı çalabilme yetisi, (kalabalık sınıf ortamı içerisinde bulunsalar dahi) kazandırılabilir. Bunda, şarkı söylemenin ve şarkı söylerken doğru sesleri verebilmenin soyut bir uygulama olmasına karşılık, çalgı çalma işleminin somut ve gözle görülen bir eylem olmasının önemli bir etkisi bulunmaktadır. Öğrenci, basması gereken notayı görerek öğrenmekte, böylece doğru sesi çalabilmektedir. Parçayı çalmak için gerekli olan ritim öğesini de, yine görsel olarak kavrayabilmektedir. Deneysel çalışma süreci öncesi şarkı söylerken yeterli müzik kulağı olmadığı için doğru sesleri veremeyen ve dolayısıyla güzel ve ton içinde kalarak şarkı söyleyemeyen pek çok öğrencinin, deney süreci sonunda, çalgılarında oldukça başarılı sonuçlar elde ettikleri görülmüştür. Sonuç olarak ses eğitimiyle tamamen müzikten soğutulacak olan bu öğrenciler, uygulanan çalgı eğitimi sayesinde, müziği uygulayan ve yaşayan bireyler haline gelmişlerdir. Bu durum, eğitim sürecinin başarısı için önemli bir kazanımdır.

Tüm bu açıklamalardan, müzik eğitiminde ses eğitiminin, tamamen dışlanması gerektiği ve sadece çalgı eğitimine ağırlık verilmesi gerektiği anlaşılmamalıdır. İnsan sesi, öğrencinin üzerinde taşıdığı kullanılması en pratik müzik çalgısıdır. Dolayısıyla, bu çalgıyı

güzel kullanabilme yeteneğine sahip olan öğrenciler, müzik eğitiminde ses eğitimi ağırlıklı olacak şekilde eğitilmelidir. Ancak, mutasyon dönemi geçiren, müzik kulağı yetersiz olduğu için veya ses rengi ve fiziksel özellikleri uygun olmadığı için doğru ve güzel sesi veremeyen öğrencilere ses eğitimi verme konusunda ısrarcı olmak, hem zaman kaybıdır, hem de, öğrenciyi müzik yönünden kaybetmek anlamına gelmektedir.

Ele alınan birinci öneriye yönelik bu genel açıklamalardan sonra, araştırmacının konuya yönelik diğer önerilerini şu şekilde sıralamak mümkündür.

Ülkemizde halen uygulanmakta olan ilköğretim ikinci kademe müzik eğitimi ders programının, çalgı eğitimi öğretim yöntemine yeterince önem vermediği görülmektedir. Bu doğrultuda program, “çalgı eğitimi uygulamaları”, “öğretim yöntemleri”, “kullanılacak çalgılar doğrultusunda izlenecek farklı yollar”, “çalgıya yönelik hedef ve davranışlar” gibi temel konulara daha çok ağırlık verecek şekilde yeniden düzenlenmelidir.

Müzik eğitiminin başarılı olmasında ve öğrenci üzerinde istenen verimin elde edilmesinde en önemli faktörlerden bir tanesi de, müzik öğretmenin kendisidir. Bu nedenle müzik öğretmenin, iyi yetişmiş ve öğrencisini belirlenen hedeflere ulaştıracak şekilde bilgi ve beceriye sahip olması, temel koşuldur. Bunun yanında, müzik öğretmenin, göreve başladıktan sonra, kendi mesleğiyle ilgili oluşan yeni teknikler, sağlanan bilimsel gelişmeler, yeni bakış açıları gibi konularda bilgilendirilmesi, mesleğine yönelik varolan bilgilerinin tazelenmesi gerekmektedir. Bu ise, ancak, hizmet içi eğitim yoluyla sağlanabilir. Ancak, ülkemiz eğitim sisteminde, hizmet içi eğitim uygulamalarına, yeterince önem verilmemektedir. Bu nedenle, müzik öğretmenin performansı zaman içerisinde düşmekte, yeni gelişmelerden haberdar olmadığı için, öğrencisinden çok daha yüksek boyutta verim elde edecekken, olması gerekenin de altında bir verim düzeyiyle yetinmektedir. Tüm bunların yaşanmaması için, ilköğretim okullarında görev yapan müzik öğretmenlerinin, hizmet içi eğitim yoluyla desteklenmesine büyük önem verilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz eğitim fakülteleri müzik eğitimi bölümünden mezun olan ve müzik öğretmeni olarak görev yapan eğitimcilerin, ilköğretim okullarında uygulanabilecek çalgı dağarı yönünden, yetersiz olduğu düşünülmektedir. Müzik eğitimi bölümlerinde okuyan müzik öğretmeni adaylarına, ilköğretimde kullanılacak birden fazla müzik çalgısını çok iyi düzeyde çalabilme yetisi kazandırılmalı ve bu alanda geniş bir repertuara sahip olmaları sağlanmalıdır. Bu nedenle, sözünü ettiğimiz bu değişikliklere yönelik olarak, müzik öğretmeni yetiştiren üniversitelerin eğitimi programları içerisinde, konuya yönelik yeni düzenlemeler ve değişiklikler yapılması gerekmektedir.

Ülkemizde ilköğretim ikinci kademe düzeyinde müzik dersi, haftada bir saat (40

dakika) olarak gerçekleştirilmektedir. Hangi öğretim yöntemi kullanılırsa kullanılsın, müziğe ayrılan bu süre, etkili ve verimli bir eğitim için çok yetersizdir. Öğrenciye uygulanan müzik eğitiminin, istenen sonucu vermesi ve öğrencilerin eğitim programlarında belirlenen hedeflere ulaşabilmesi için, kesinlikle haftalık müzik dersinin saat sayıları artırılmalıdır.

Müzik dersi içerisinde yapılan çalgı eğitimi, mutlaka ders dışı etkinliklerle desteklenmelidir. Bu nedenle, okul idareleri tarafından, ders dışı çalgı toplulukları, korolar, yılın belirli dönemlerinde yapılacak öğrenci konserleri gibi etkinliklere büyük önem verilmeli ve uygulamaları büyük bir ciddiyetle gerçekleştirilmelidir.

Bilindiği gibi, ülkemizin farklı yörelerinde, kendi öz kültürleri çerçevesinde, farklı yöresel müzik çalgıları kullanılmakta ve bu yöre insanları, kendi bölgelerine özgü bir müzik dağarına sahip bulunmaktadır. O bölgede doğan ve büyüyen öğrenci, doğal olarak, yörenin çalgılarına ve müzik dağarına daha yakındır. Bu nedenle, verilecek müzik eğitiminde, içinde bulunulan yörenin çalgı ve müzik dağarı temel alınarak, müzik eğitimi gerçekleştirilmelidir. Öğrencinin çevresinden başlayıp zamanla evrensel müzik dağarı ve çalgılarına doğru genişletilen bir müzik eğitimi, öğrencinin müziği daha çok benimsemesine yardımcı olacaktır.

Müzik eğitimine yönelik ülkemizde yapılması gereken değişiklikler, konuyla ilgili kurumların birbiriyle koordineli halde çalışması sonucunda amacına ulaşabilir. Yapılacak değişimlerin etkililiği ve uygulamadaki verimliliği için bu ön koşuldur. Bu nedenle, gerek Milli Eğitim Bakanlığı, gerek Kültür Bakanlığı, gerekse müzik eğitimine yönelik bilimsel araştırmalar gerçekleştiren ve müzik eğitimi sistemine öğretim elemanı yetiştiren üniversitelerin, bir bütünlük içerisinde hareket etmesi gerekmektedir. Müzik eğitiminin eksiklikleri ve bu alanda yapılması gerekenler, Milli Eğitim Bakanlığı'na belirlenip üniversitelerde bu konular üzerine yapılacak araştırmalar desteklenebilir. Yapılan araştırmalarda elde edilen sonuçlar doğrultusunda gerçekleştirilecek değişikliklere yönelik uygulama projeleri, yine bu iki kurumun ortaklaşa çalışmaları sonucunda hayata geçirilmelidir. Ülkemiz içerisinde müzik eğitimine yönelik etkili ve sağlam adımların atılması, bu alana yönelik olarak faaliyet gösteren kurumların ortaklaşa çalışmasına bağlıdır.

Çalışmanın başında da belirtildiği gibi, toplumların sahip oldukları müziksel yaşantı düzeyi, en belirgin çağdaşlık ölçütlerinden bir tanesidir. Ancak, ülkemizin genel durumuna baktığımızda, müzik sanatının en yoz ve kötü örneklerinin topluma sunulduğu görülmektedir. Bunun en temel nedeni, bu yoz ve kötü müzik örneklerinin, toplumda yoğun olarak ilgi görmesidir. Buna karşılık, ülkemizde çok sesli müziğin en güzel örneklerini veren senfoni orkestralarının sayısı bir elin parmaklarını geçememekte, verdikleri konserlerin çoğunda ise, salonların yarısı bile dolmamaktadır. Türk insanı, çok sesli evrensel müziği değil aktif olarak

icra etmek, konserine gidip dinlemekten bile zevk almamaktadır. İnsanımıza bu zevk kazandırılmamıştır. Verdiğimiz bu örnekler, toplumumuzun sahip olduğu müzik kültürü düzeyini net bir şekilde ortaya koymaktadır.

Türk insanının sahip olduğu düşük müzik kültürünün en büyük sorumlularından bir tanesi de eğitimidir. Varolan müzik eğitim sistemindeki eksiklikleri gidermek, eğitime yönelik yöntem ve tekniklerin ülkemiz için en verimli ve etkili olanlarını keşfetmenin yolu, bu alanda yapılacak bilimsel araştırmalardan geçmektedir. Eğitim üzerine yapılacak bu tür araştırmaları, ancak, müzik eğitiminin önemini ve insan üzerindeki olumlu etkilerini kavrayan bir eğitim yönetimi kadrosu destekleyebilir. Bu nedenle, devletin eğitime yönelik yönetim kadrolarında, yukarıda sözü edilen özellikleri taşıyan nitelikli kişilerin yer alması, son derece önemlidir. Ülkemizde uygulanan müzik eğitimi, özellikle yönetim kadrolarında, yeterince önemsenmemiş ve bu önemsemezlik, eğitim sisteminin tüm alt kurumlarına (okullara) yayılmıştır. Bunun için müzik eğitimimiz, yıllarca geri kalmıştır.

Toplum üzerindeki olumlu etkileri kavranmış, bilimsel araştırma ve geliştirme çalışmalarına önem verilen ve elde edilen sonuçları hızla uygulamaya geçirilen kararlı ve tutarlı bir müzik eğitimi uygulaması, belli bir süreç sonucunda gelişecek ve ülkemiz insanı, özlenen çağdaş müziksel beğeni ve yaşantı düzeyine ulaşacaktır. Bir müzik eğitimcisi ve araştırmacı olarak varılacak bu nokta, mesleki anlamda en büyük rüyamızdır.

KAYNAKLAR

Başaran, İ.E. (1981). *Eğitim Psikolojisi*. Gül Yayınevi, Ankara.

- Dayı, M. (2002). *Ortaöğretim Kurumlarında Seçmeli Olarak Okutulan Müzik Derslerinde Öğretmenin Kullandığı Çalgılar ve Öğrencilere Verilen Çalgı Eğitimine İlişkin Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Yüksek Lisans Tezi. Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Dönmezer, S. (1976). *Sosyoloji*. İTİA Nihat Sayar Yayım ve Yardım Vakfı Yayınları No 265.
- Ertürk, S. (1972). *Eğitimde Program Geliştirme*. Ankara.
- Hesapçıoğlu, S. (1997). *Müzik Eğitiminde Ses Eğitiminin Oynadığı Rol*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Karasar, N. (1994). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri* (Kavramlar, İlkeler, Teknikler). 6. Basım. Ankara.
- Morgan, C.T. (1984). *Psikolojiye Giriş Ders Kitabı*. H.Ü. Psikoloji Bölümü Yayınları, Ankara.
- Soner, O. (1995). *Aile Uyumu, Öğrenci Özgüveni ve Akademik Başarı Arasındaki İlişkiler*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Şengül, N. (1997). *Müziğin Psikolojik Temelleri Bakımından Ses Eğitiminin İncelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Abant İzzet Baysal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Uçan A. (1999). *İlköğretimde Müzik Öğretimi*.
- Uslu M. (1998). *Türkiye’de Çalgı Eğitiminin Yaygınlaştırılması ve Geliştirilmesi*. Doktora Tezi. Marmara Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Yavuzer H. *Eğitim ve Gelişim Özellikleriyle Okul Çağı Çocuğu*.